

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.9.2020.
COM(2020) 492 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Deseto izvješće o stanju provedbe i programima za provedbu (kako se propisuje
člankom 17. Direktive Vijeća 91/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda)**

{SWD(2020) 145 final}

Sadržaj

SAŽETAK.....	2
1. KONTEKST POLITIKE.....	4
2. STOPA USKLAĐENOSTI U EUROPSKOJ UNIJI	4
2.1 Kretanja usklađenosti	6
3 STANJE PROVEDBE – UDALJENOST OD CILJA	7
3.1 Prikupljanje otpadnih voda.....	7
3.1.1 Pojedinačni sustavi ili drugi odgovarajući sustavi	8
3.2 Sekundarno ili biološko pročišćavanje.....	9
3.3 Strože ili tercijarno pročišćavanje	10
3.3.1 Određivanje osjetljivih područja u državama članicama	11
4 NACIONALNI PROGRAMI PROVEDBE.....	13
5 PROMICANJE USKLAĐENOSTI	14
5.1 Financiranje ulaganja	14
5.1.1 Strategije financiranja.....	14
5.1.2 Finansijska sredstva EU-a	16
5.2 Pravna provedba	16
6 UTJECAJ NA VODNI OKOLIŠ	17
7 ZAKLJUČCI	17

SAŽETAK

Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda trebala bi pridonijeti usmjeravanju EU-a prema cilju potpunog smanjenja onečišćenja utvrđenog europskim zelenim planom¹.

Direktivom se od država članica zahtijeva da osiguraju da aglomeracije (gradovi, naselja, urbane sredine) pravilno prikupljaju i pročišćavaju otpadne vode koje bi u suprotnom onečišćavale rijeke, jezera i mora. Na taj način Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda ima ključnu ulogu u zaštiti zdravlja ljudi i održavanju sveukupne otpornosti vodnih ekosustava. Važnu ulogu igra i u kružnom gospodarstvu zahvaljujući ponovnoj upotrebi pročišćenih otpadnih voda i kanalizacijskog mulja, proizvodnji obnovljive energije i recikliranju hranjivih tvari.

Ovo je deseto dvogodišnje izvješće o provedbi Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i programa ulaganja u državama članicama. Obuhvaća 2016. godinu i više od 23 600 aglomeracija u kojima ljudi (i u ograničenoj mjeri industrija) stvaraju otpadne vode u količini od 612 milijuna populacijskih ekvivalenta (p.e.). Prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda u EU-u poboljšani su u posljednjem desetljeću, sa stopama usklađenosti od 95 % za prikupljanje, 88 % za sekundarno (biološko) pročišćavanje i 86 % za strože pročišćavanje (uklanjanje fosfora i dušika). Međutim, potpuna usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda još uvijek nije postignuta. Neke su države članice još znatno udaljene od cilja: količina komunalne otpadne vode koja odgovara 6,6 milijuna p.e. (1 %) ne prikuplja se, preko 37 milijuna p.e. (6 %) prikupljenih otpadnih voda ne pročišćava se dovoljno dobro da bi se ispunili standardi sekundarnog pročišćavanja, a gotovo 32 milijuna p.e. (8 %) ne ispunjava standarde za strože pročišćavanje. To znači da u EU-u postoje aglomeracije u kojima je potrebno izgraditi ili poboljšati infrastrukturu. Sustavno se pokreću predmeti zbog povrede u slučajevima neusklađenosti.

Financiranje i planiranje ostaju glavni izazovi s kojima se suočava sektor vodnih usluga. Ukupno ulaganje treba osigurati usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, a 2016. godine procijenjeno je na gotovo 229 milijardi EUR za sve države članice (uključujući Ujedinjenu Kraljevinu). OECD slično procjenjuje da će zemlje EU-a i Ujedinjena Kraljevina trebatи izdvojiti dodatne 253 milijarde EUR u razdoblju od 2020. do 2030. za postizanje i održavanje usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Utvrđeno je da je trenutačna potrošnja u mnogim državama članicama nedovoljna da bi se postigla i održala dugoročna usklađenost².

Podaci iz desetog izvješća iskorišteni su ne samo za analizu provedbe već i za ocjenu te direktive. Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda bila je predmet evaluacije u okviru programa REFIT. Rezultati su objavljeni 2019.³ Kao odgovor na zaključke evaluacije

¹ Komunikacija Komisije, „Europski zeleni plan” (COM(2019) 640): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=HR>

² OECD, 2020., *Estimating investment needs and financing capacities for water-related investment in EU member countries* (Procjena investicijskih potreba i finansijskih kapaciteta za ulaganja vezana uz vode u državama članicama EU-a): https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm

³ Evaluacija Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SWD(2019) 701): <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTD%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>

Komisija je započela procjenu učinka kojom će se procijeniti mogućnosti politike kako bi Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda bila prilagođena budućim potrebama.

1. KONTEKST POLITIKE

Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda⁴ trebala bi pridonijeti usmjeravanju EU-a prema cilju potpunog smanjenja onečišćenja utvrđenog europskim zelenim planom⁵. Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda jest „osnovna mjera” u sklopu Okvirne direktive o vodama⁶. Ima značajnu ulogu u poboljšanju stanja vodnih tijela u EU-u, poboljšanju otpornosti ekosustava i zaštiti biološke raznolikosti. S obzirom na velik izazov osiguravanja dobrog stanja vodnih tijela EU-a do 2027. vrlo je važno učinkovito prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda. Direktiva ima važnu ulogu i u zaštiti zdravlja ljudi, npr. nadzor otpadnih voda pomogao je u otkrivanju bolesti COVID-19 prije i tijekom pandemije te se može iskoristiti i za rano upozoravanje nadležnih zdravstvenih tijela⁷.

Sektor vodnih usluga važan je za europski zeleni plan s obzirom na to da je nužan za ostvarenje ciljeva EU-a u pogledu postizanja klimatske neutralnosti i uklanjanja onečišćenja, a da se pritom ostvaruje održiv rast i otvaraju radna mjesta. Može pridonijeti kružnom gospodarstvu ponovnom uporabom pročišćenih otpadnih voda i kanalizacijskog mulja, proizvodnjom obnovljive energije i recikliranjem hranjivih tvari.

Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda jedan je od elemenata za postizanje ciljeva održivog razvoja (SDG) Ujedinjenih naroda, posebno cilja SDG 6 kojim se svima želi osigurati pristup pitkoj vodi i higijenskim uvjetima⁸. Ukupno 2,4 milijarde ljudi diljem svijeta (od kojih oko 10 milijuna živi u EU-u) nema pristup odgovarajućim sanitarnim objektima. EU je izvor inovativnih rješenja i zelenih tehnologija za sektor vodnih usluga diljem svijeta, a 8 od 15 najvećih vodouslužnih poduzeća na svijetu nalazi se u EU-u⁹.

Komisija je 2020. započela procjenu učinka radi procjene mogućnosti politike kako bi Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda bila prilagođena budućim potrebama. To je bio odgovor na evaluaciju Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda koja je provedena 2019. istodobno s provjerom primjerenosti Okvirne direktive o vodama, direktivâ koje su iz nje proizašle i Direktive o poplavama.

2. STOPA USKLAĐENOSTI U EU-U

Ovo je deseto dvogodišnje izvješće o provedbi Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i programa ulaganja u državama članicama.¹⁰ U njemu je sažeta procjena

⁴ Direktiva Vijeća o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (91/271/EEZ): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1581334912523&uri=CELEX:01991L0271-20140101>

⁵ Komunikacija Komisije, „Europski zeleni plan” (COM(2019) 640)

⁶ Okvirna direktiva o vodama (2000/60/EZ): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:02000L0060-20141120>

⁷ <https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/call-notice-feasibility-assessment-eu-wide-wastewater-monitoring-system-sars-cov-2-surveillance>

⁸ UN-ovi ciljevi održivog razvoja: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/> i <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/clean-water-and-sanitation>

⁹ Evaluacija Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SWD(2019) 701)

¹⁰ Podaci o Direktivi o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda za 2016. uključuju podatke za Ujedinjenu Kraljevinu. Ne uključuju većinu podataka za Hrvatsku, koja 2016. nije podlijegala obvezama usklađenosti.

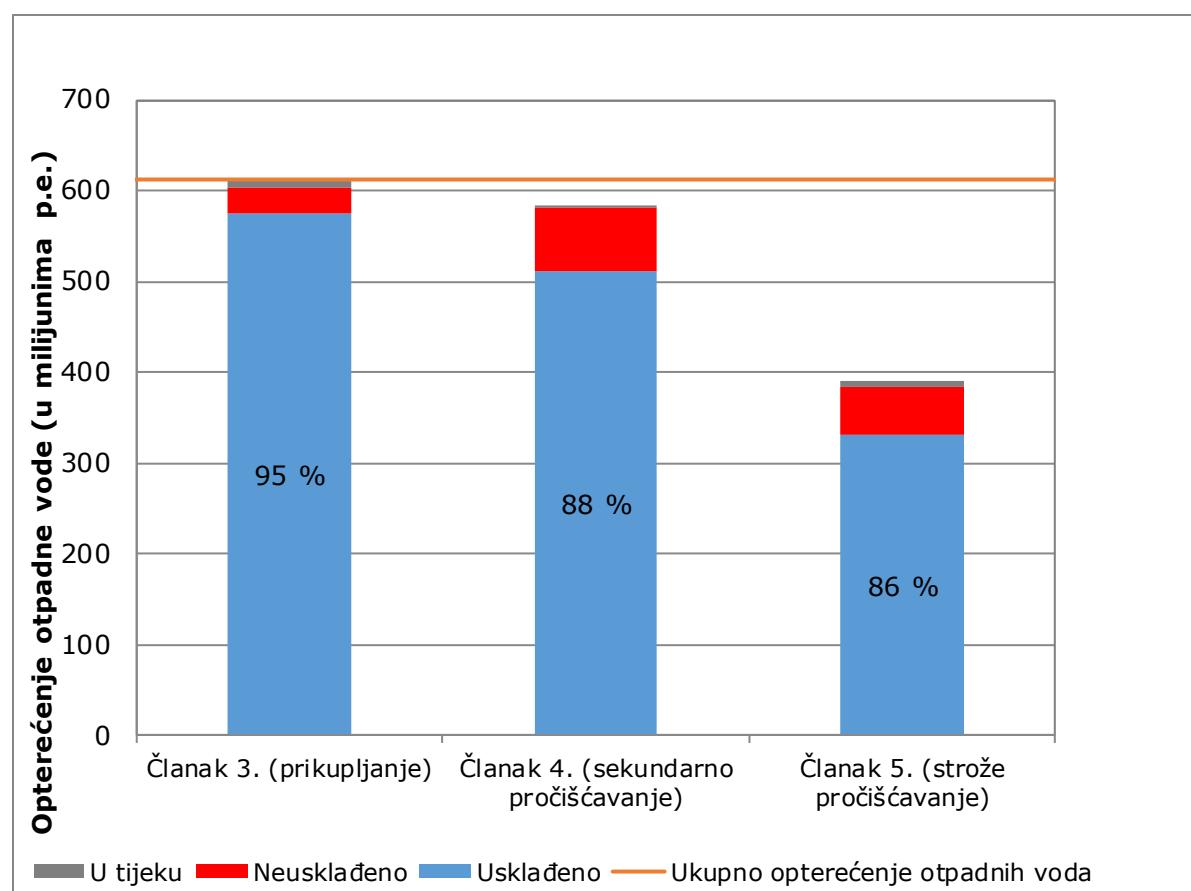
podataka za 2016. na temelju odredbi iz članaka 15. i 17. Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

Poboljšano je prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda. Međutim, potpuna usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda još uvijek nije postignuta na razini EU-a.

EU je 2016. postigao visoke stope usklađenosti:

- 95 % za prikupljanje (preko sabirnih sustava i pojedinačnih ili drugih odgovarajućih sustava (IAS)),
- 88 % za sekundarno pročišćavanje (biološko pročišćavanje),
- 86 % za pročišćavanje strože od sekundarnog pročišćavanja (uglavnom uklanjanje dušika i/ili fosfora u aglomeracijama većima od 10 000 p.e. koje ispuštaju otpadne vode u osjetljiva područja i njihova slivna područja).

Kao što je prikazano na slici u nastavku, nije potrebno pročišćavati sve prikupljene otpadne vode prema istim standardima ili u skladu s odredbama članaka 4. i 5. Potrebna razina pročišćavanja ovisi o veličini aglomeracije i osjetljivosti vode u koju se otpadna voda ispušta.

Slika 1. Stopa usklađenosti s člancima 3., 4. i 5. u EU-u za 2016. (postotak opterećenja otpadnih voda u aglomeracijama koje su usklađene s odgovarajućim člankom)

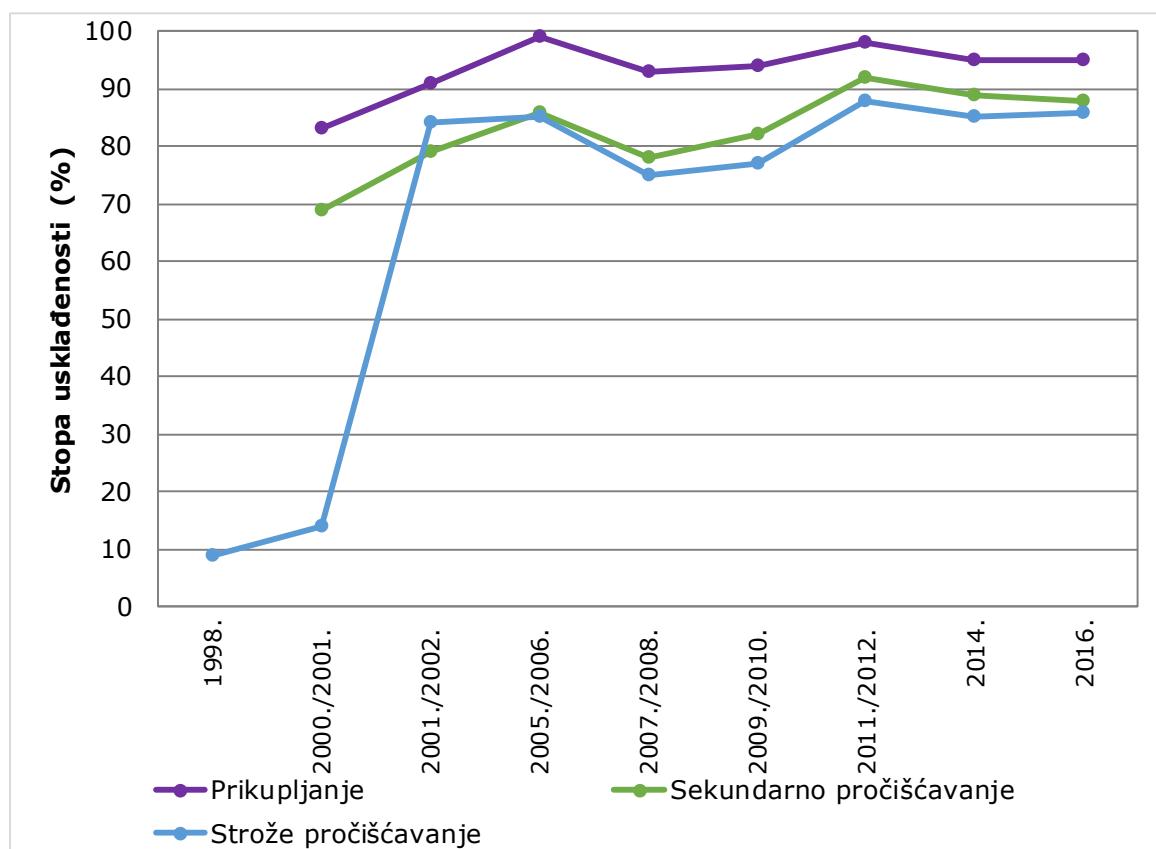
„U tijeku“ (siva boja) odnosi se na prijelazna razdoblja primjenjiva na otpadne vode generirane u nedavno označenim osjetljivim područjima. Stopa usklađenosti s člankom 5. uključuje podatke država članica koje primjenjuju članak 5. stavak 4.

Države članice 2016. su izvijestile o 23 600 aglomeracija s populacijskim ekvivalentom (p.e.) od 2 000 i više. Te su aglomeracije stvorile ukupno opterećenje od **612 milijuna** p.e., što se uglavnom odnosi na vodu iz kućanstava, ali i odredene industrijske i oborinske otpadne vode. Udio industrije ograničen je, ali industrijske otpadne vode mogu sadržavati onečišćujuće tvari koje komunalni uređaji za pročišćavanje ne uklanjaju dovoljno učinkovito. U usporedbi s 2014. zabilježeno je povećanje količine otpadnih voda od 1,5 %. Ukupan kapacitet za pročišćavanje postaje uveden za pročišćavanje (783 milijuna p.e.) veći je od trenutačno generiranog opterećenja otpadne vode kako bi se uređajima omogućilo da se uspješno nose s varijacijama u ulaznom opterećenju i da bi mogli zadovoljiti veće potrebe u budućnosti.

Gotovo 90 % opterećenja otpadne vode u EU-u nastaje u aglomeracijama većima od 10 000 p.e., a polovica dolazi iz velikih gradova (52 % iz aglomeracija većih od 100 000 p.e.). To bi moglo dovesti do toga da države članice usredotoče ulaganja na neusklađenu infrastrukturu za otpadne vode u većim aglomeracijama (većima od 10 000 p.e.).

2.1 Kretanja usklađenosti

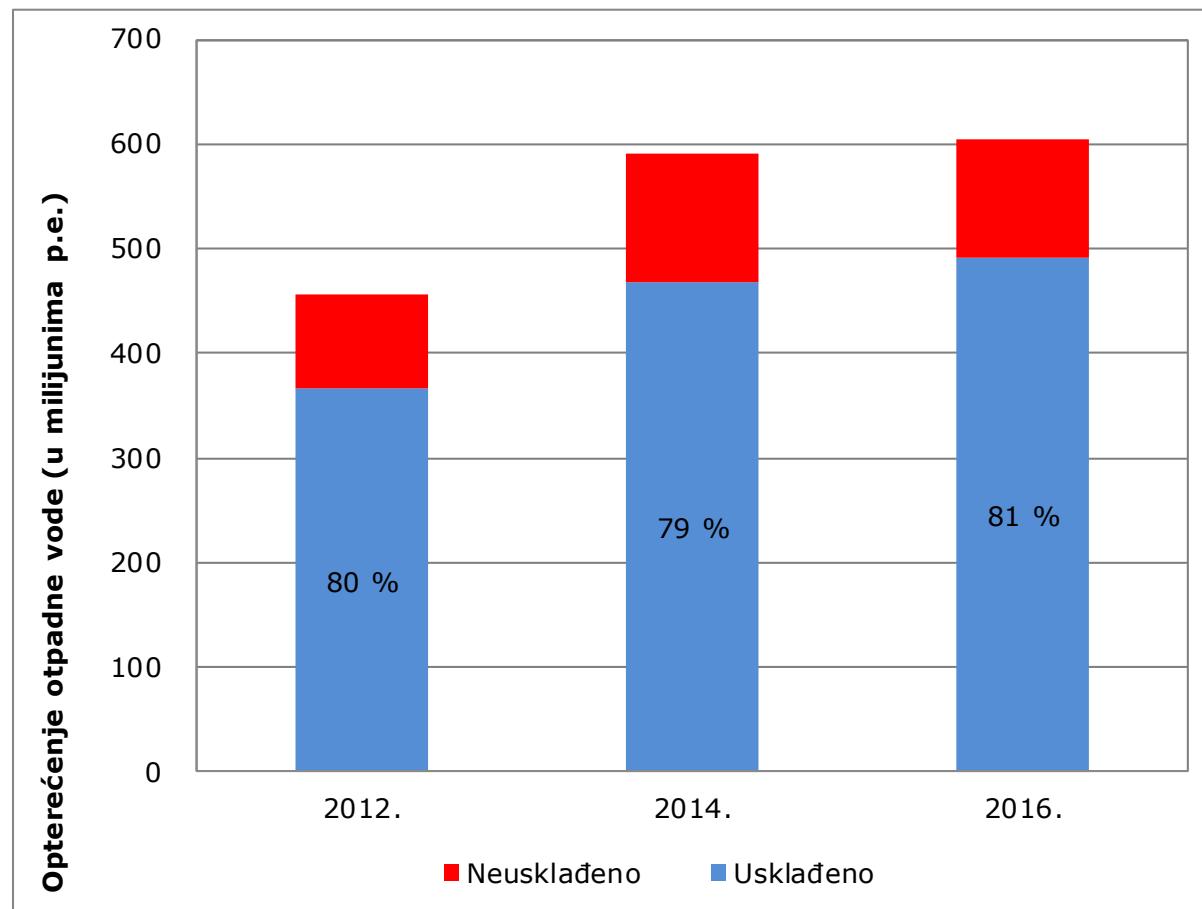
Od donošenja Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda postignut je znatan napredak u njezinoj provedbi i u stopama usklađenosti s člancima 3., 4. i 5.

Slika 2. Povijesna kretanja stopa usklađenosti s člancima 3., 4. i 5. (1998.–2016.)

Razina usklađenosti stabilizirala se posljednjih godina. Stopa usklađenosti s člankom 3. ostala je 2016. na istoj razini kao i 2014., dok je stopa za članak 4. pala za 1 %, a stopa za članak 5. porasla za 1 %. Podaci za 2016. daju potpuniji uvid nego podaci za 2014. jer je krajnji rok za nekoliko država članica (npr. Poljsku, Mađarsku i Sloveniju) istekao 2016. Stoga je više podataka uzeto u obzir pri izračunu stope usklađenosti.

Vrijednosti stopa usklađenosti za članke 3., 4. i 5. kombiniraju se da bi se dobio jedan broj. Ukupna stopa usklađenosti za EU porasla je na 81 % u 2016.

*Slika 3. Stopa usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda u EU-u za razdoblje 2012.–2016. (postotak opterećenja otpadne vode u aglomeracijama koje su ispunile standarde u odgovarajućoj godini)
u stupcu za 2012. prikazani su podaci za razdoblje 2010.–2012.

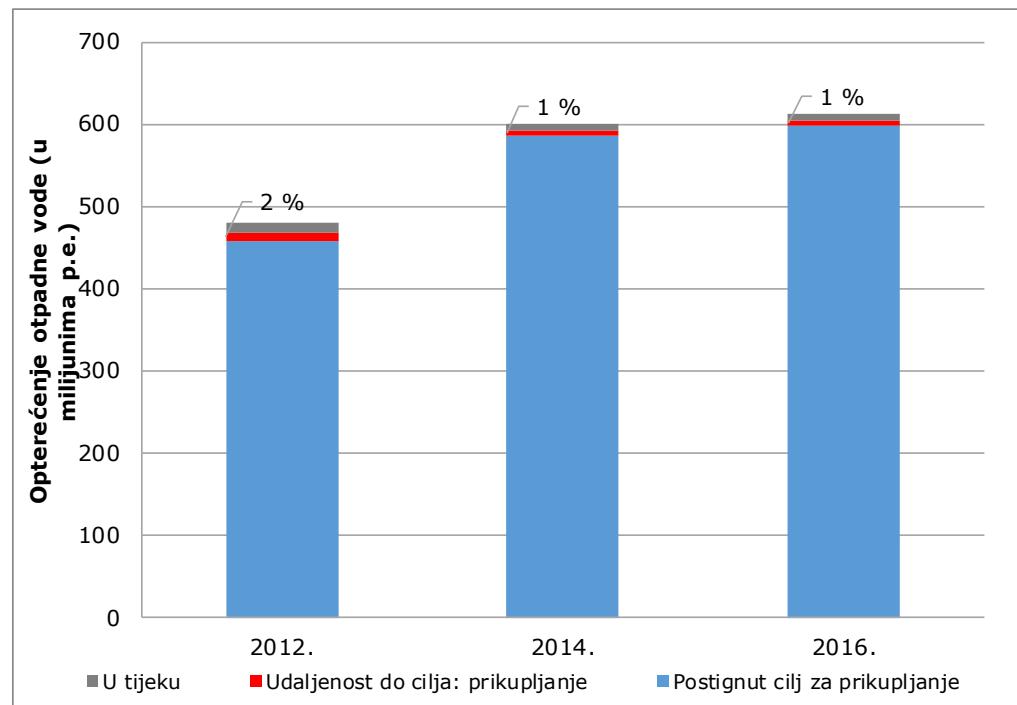
3 STANJE PROVEDBE – UDALJENOST OD CILJA

„Udaljenost od cilja“ pokazatelj je sveukupnih aktivnosti koje su i dalje potrebne kako bi se ispunili standardi propisani Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

3.1 Prikupljanje otpadnih voda

- Još uvijek se ne prikuplja **1 %** opterećenja otpadnih voda (oko **6,6 milijuna p.e.**).

Gotovo 6 605 000 p.e. otpadnih voda koje su proizvele usklađene i neusklađene aglomeracije u EU-u¹¹ 2016. nije prikupljeno. Na slici u nastavku vidljivo je da je udaljenost od cilja vrlo mala.

Slika 4. Udaljenost od cilja za prikupljanje otpadnih voda u EU-u za razdoblje 2012.–2016. (postotak opterećenja otpadne vode u svim aglomeracijama; ovo opterećenje nije ispunilo kriterije za usklađenost u toj godini.)

Slika 4. ne prikazuje cjelokupno stanje jer više od 8 300 000 p.e. nije bilo uključeno u izračun udaljenosti od cilja za prikupljanje zato što se to opterećenje otpadne vode odnosilo na tekuće rokove u 2016.¹²

3.1.1 Pojedinačni sustavi ili drugi odgovarajući sustavi

Evaluacija u okviru programa REFIT i podaci o kojima su izvijestile države članice sukladno Okvirnoj direktivi o vodama pokazuju da u mnogim područjima decentralizirani sanitarni sustavi (tako zvani IAS¹³) vrše znatan pritisak na vodna tijela. Komisija istražuje jesu li ispunjeni uvjeti za rad tih sustava (registracija, dozvole, nadzor i inspekcije) u onim državama članicama koje ih upotrebljavaju u velikoj mjeri¹⁴.

Na slici u nastavku prikazano je koje države članice upotrebljavaju IAS:

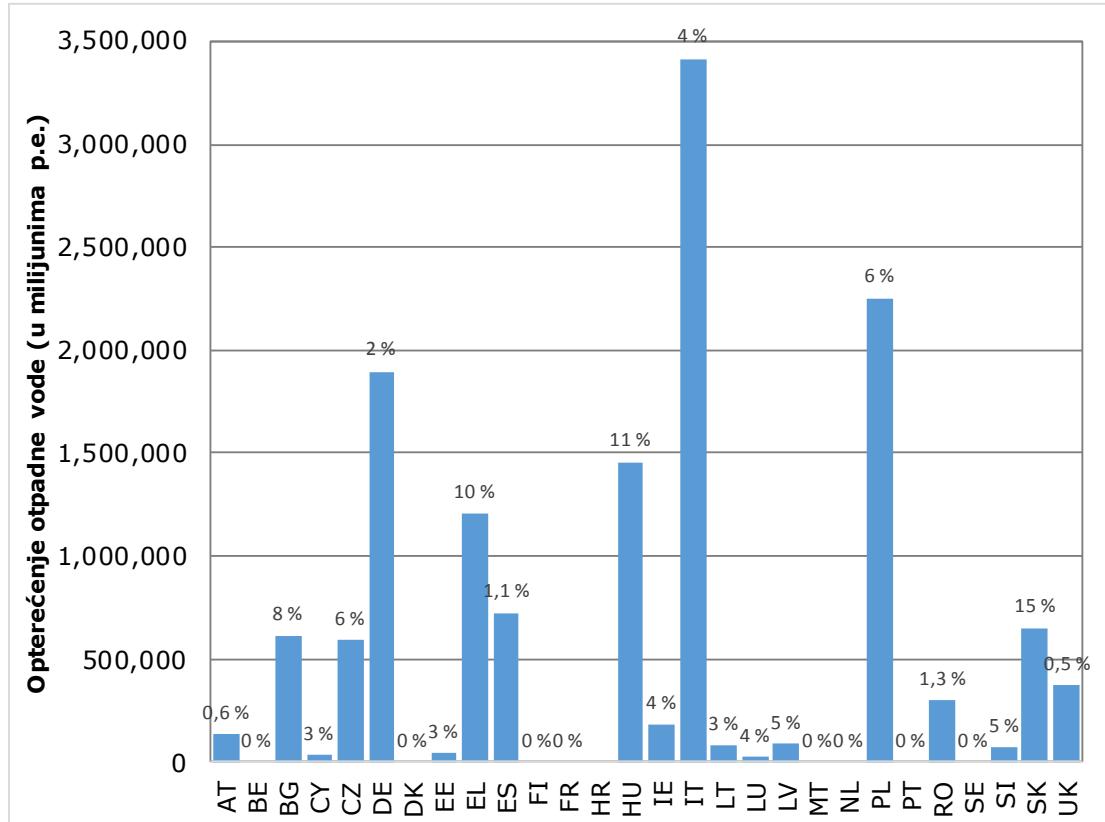
¹¹ Države članice i Ujedinjena Kraljevina, koja je u razdoblju izvještavanja bila država članica.

¹² Odnosi se na prijelazna razdoblja primijenjena na nedavno označena osjetljiva područja.

¹³ Članak 3.: „Ako uspostavljanje sabirnog sustava nije opravdano, bilo stoga što ne bi proizvelo nikakvu korist za okoliš ili stoga što bi značilo prekomjeran trošak, potrebno je koristiti pojedinačne sustave ili druge odgovarajuće sustave kojima se postiže ista razina zaštite okoliša”.

¹⁴ Komisija je poslala službene opomene državama članicama koje u velikoj mjeri upotrebljavaju IAS kako bi ih pitala jesu li uvele zakonsku obvezu priključenja na kanalizacijske mreže ondje je to izvedivo.

- Poljska, Mađarska, Slovačka, Slovenija, Grčka, Bugarska, Češka i Latvija navode da se više od 5 % otpadnih voda prikuplja i/ili pročišćava IAS-om,
- Poljska, Mađarska, Grčka, Italija i Njemačka navode da je opterećenje koje se prikuplja i/ili pročišćava IAS-om veće od 1 milijuna p.e.

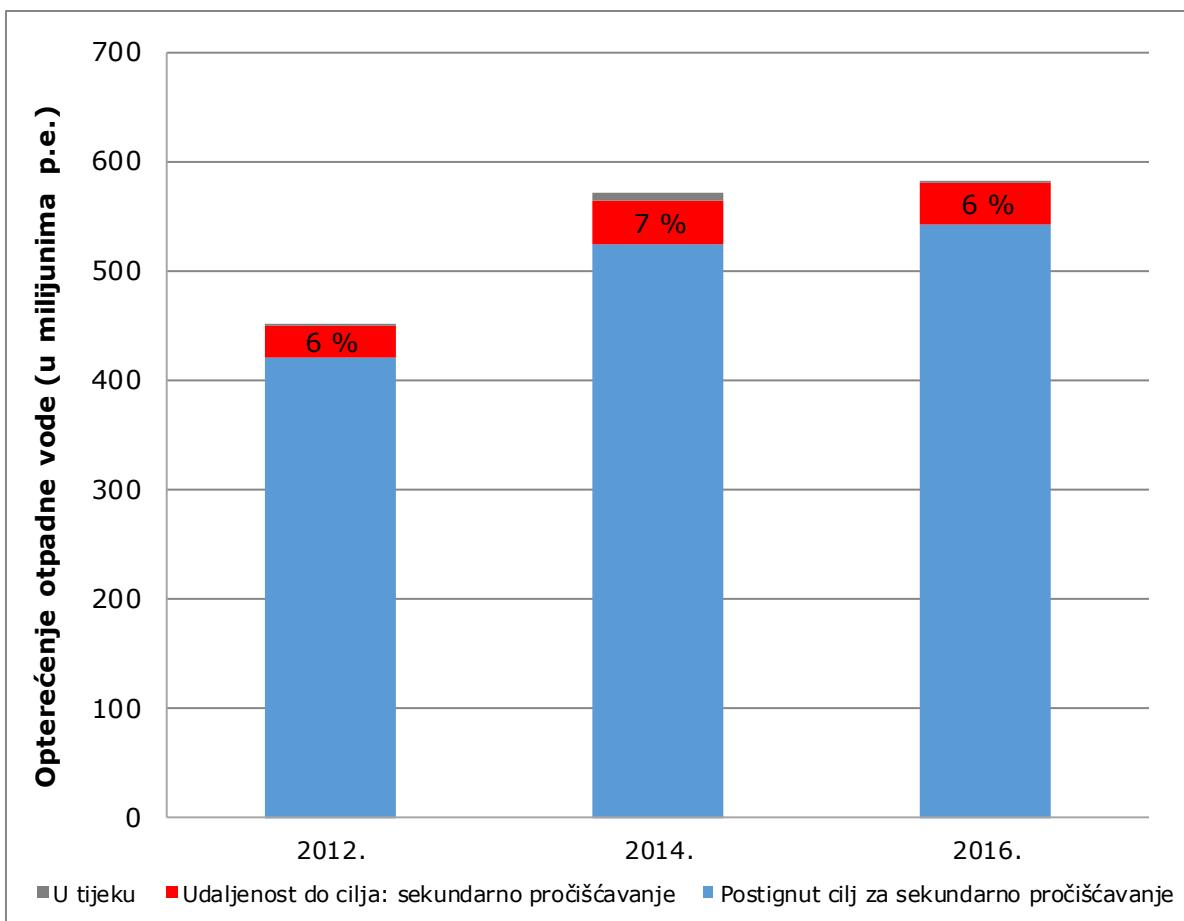
Slika 5. Upotreba IAS-a u državama članicama u 2016. (opterećenje otpadne vode u svim aglomeracijama u svakoj državi članici izraženo u milijunima p.e. i postotku ukupne proizvedene količine)

3.2 Sekundarno ili biološko pročišćavanje

- Za **6 %** prikupljenog opterećenja otpadne vode (oko **37 milijuna p.e.**) potrebno je sekundarno pročišćavanje u skladu sa zahtjevima Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

Države članice dužne su osigurati sekundarno pročišćavanje¹⁵ za sve aglomeracije veće od 10 000 p.e. i aglomeracije veće od 2 000 p.e. koje ispuštaju komunalne otpadne vode u slatke vode i estuarije. Više od 37 116 000 p.e. otpadnih voda koje su prikupile usklađene i neusklađene aglomeracije u EU-u 2016. nije prošlo sekundarno pročišćavanje i/ili nije još ispunilo zahtjeve za ispuštanje utvrđene u Direktivi o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

¹⁵ Sekundarnim pročišćavanjem dodatno se uklanaju krute tvari (primarno pročišćavanje) razgradnjom organskih tvari pomoću bakterija.

Slika 6. Udaljenost od cilja za sekundarno pročišćavanje u EU-u za razdoblje 2012.–2016. (postotak opterećenja otpadne vode u svim aglomeracijama; ovo opterećenje nije ispunilo kriterije za usklađenost u toj godini.)

Udaljenost od cilja ne obuhvaća 300 000 p.e., koliko je izostavljeno iz izračuna jer se odnosilo na tekuće rokove u 2016. Nadalje, otpadne vode koje nisu prikupljene nisu pročišćene niti uzete u obzir pri izračunu udaljenosti od cilja za sekundarno pročišćavanje.

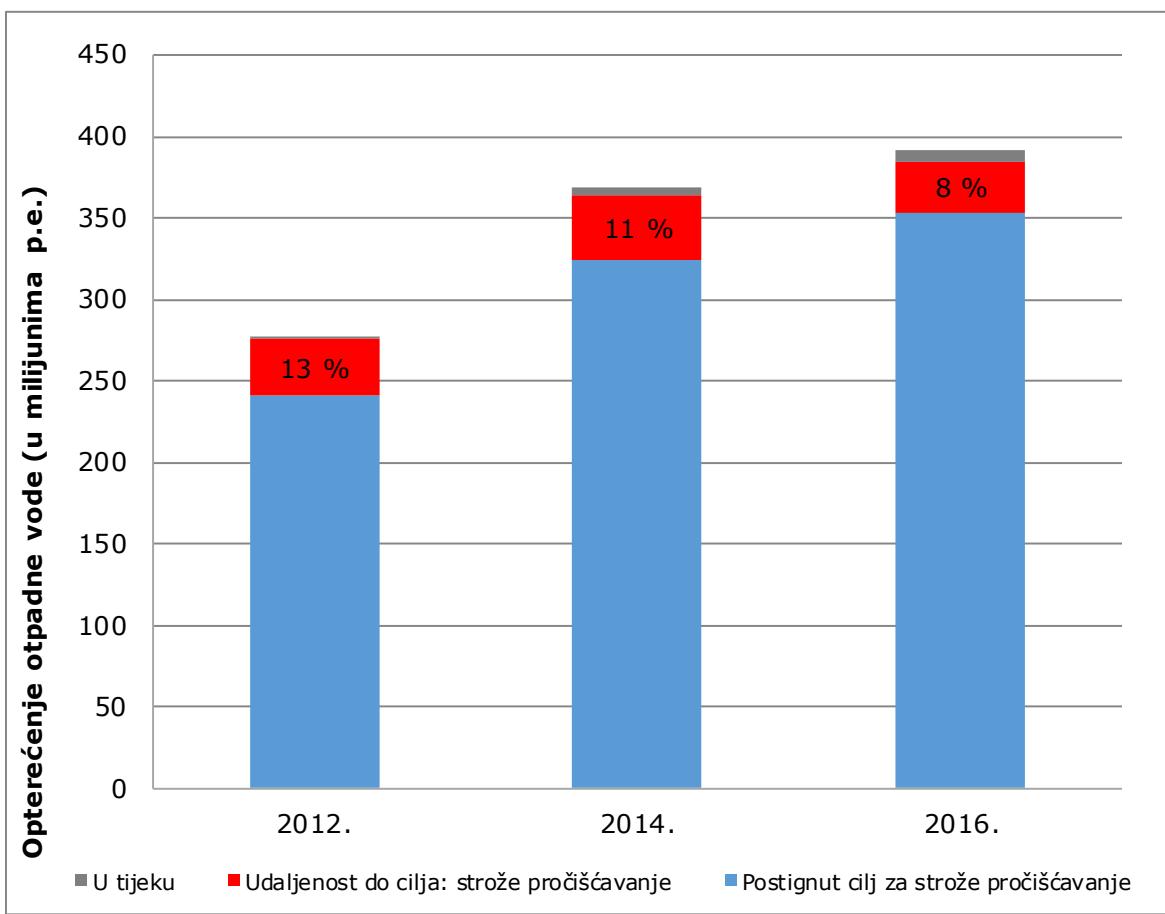
3.3 Strože ili tercijarno pročišćavanje

- Za **8 %** prikupljenog opterećenja otpadne vode (gotovo **32 milijuna** p.e.) potrebno je strože pročišćavanje u skladu sa zahtjevima Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda¹⁶.

Države članice općenito su dužne osigurati strože pročišćavanje¹⁷ u aglomeracijama većima od 10 000 p.e. koje ispuštaju otpadne vode u osjetljiva područja i njihova sливna područja. Više od 31 780 000 p.e. opterećenja otpadne vode koje su prikupile sve aglomeracije u EU-u 2016. nije prošlo strože pročišćavanje i/ili nije još ispunilo zahtjeve za ispuštanje utvrđene u Direktivi o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

¹⁶ SWD(2019) 701 pokazuje udaljenost od cilja od 7 %. Pojašnjenje, na primjer, Cipra nakon objave evaluacije SWD(2019) 701 povećalo je postotak za otprilike 1 %.

¹⁷ Strože pročišćavanje uključuje uklanjanje fosfora ili dušika (hranjivih tvari) da bi se zaštitile vode kojima prijeti eutrofikacija. Može uključivati i dezinfekciju za zaštitu vode za kupanje ili vode u kojoj žive školjkaši.

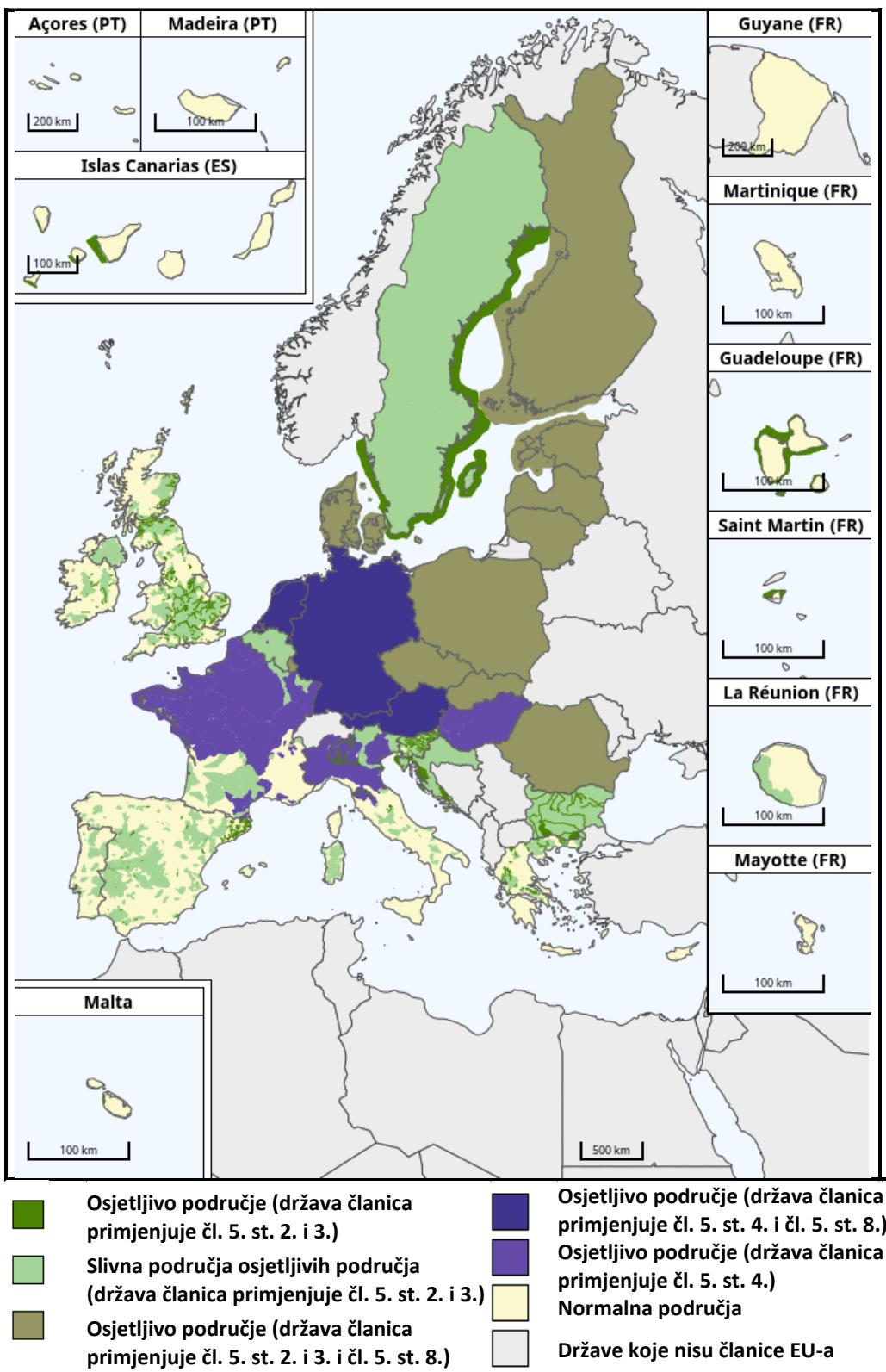

Slika 7. Udaljenost od cilja za strože pročišćavanje u EU-u za razdoblje 2012.–2016. (postotak opterećenja otpadne vode u svim aglomeracijama; ovo opterećenje nije ispunilo kriterije za usklađenost u toj godini.)

Udaljenost od cilja ne prikazuje cijelokupnu situaciju jer gotovo 6 300 000 p.e. nije uključeno u izračun udaljenosti od cilja zato što se odnosilo na tekuće rokove. Nadalje, otpadne vode koje nisu prikupljene nisu pročišćene niti uzete u obzir ni pri izračunu udaljenosti od cilja za strože pročišćavanje.

3.3.1 Određivanje osjetljivih područja u državama članicama

Na četvrtini područja EU-a (24 %) nije potrebno strože pročišćavanje. O potrebi za strožim pročišćavanjem (tj. o osjetljivosti pojedinog područja) odlučuje se na nacionalnoj razini. U Direktivi o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda utvrđeno je da potrebna razina pročišćavanja ovisi o osjetljivosti vodnog tijela u koje se otpadna voda ispušta. Kao što je prikazano na karti u nastavku, neke zemlje označavaju cijelo svoje državno područje kao osjetljivo (zeleno, plavo i ljubičasto), dok su druge odredile samo nekoliko osjetljivih područja (prikazano kao zeleni dijelovi na žutim područjima na karti).

Slika 8. Pregled osjetljivih područja i njihovih slivnih područja u EU-u 2016.

Članak 5. stavci 2. i 3.: strože pročišćavanje u aglomeracijama većima od 10 000 p.e.

Članak 5. stavak 4.: 75 %-tno uklanjanje dušika i fosfora

Članak 5. stavak 8.: strože pročišćavanje primjenjuje se na cijelu zemlju

4 NACIONALNI PROGRAMI PROVEDBE

U ovom su odjeljku sažeti podaci o kojima su države članice izvijestile u skladu s člankom 17. Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, a odnose se na predviđene troškove ulaganja za postizanje usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i na očekivani trošak ulaganja u postavljanje i obnovu infrastrukture za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda.

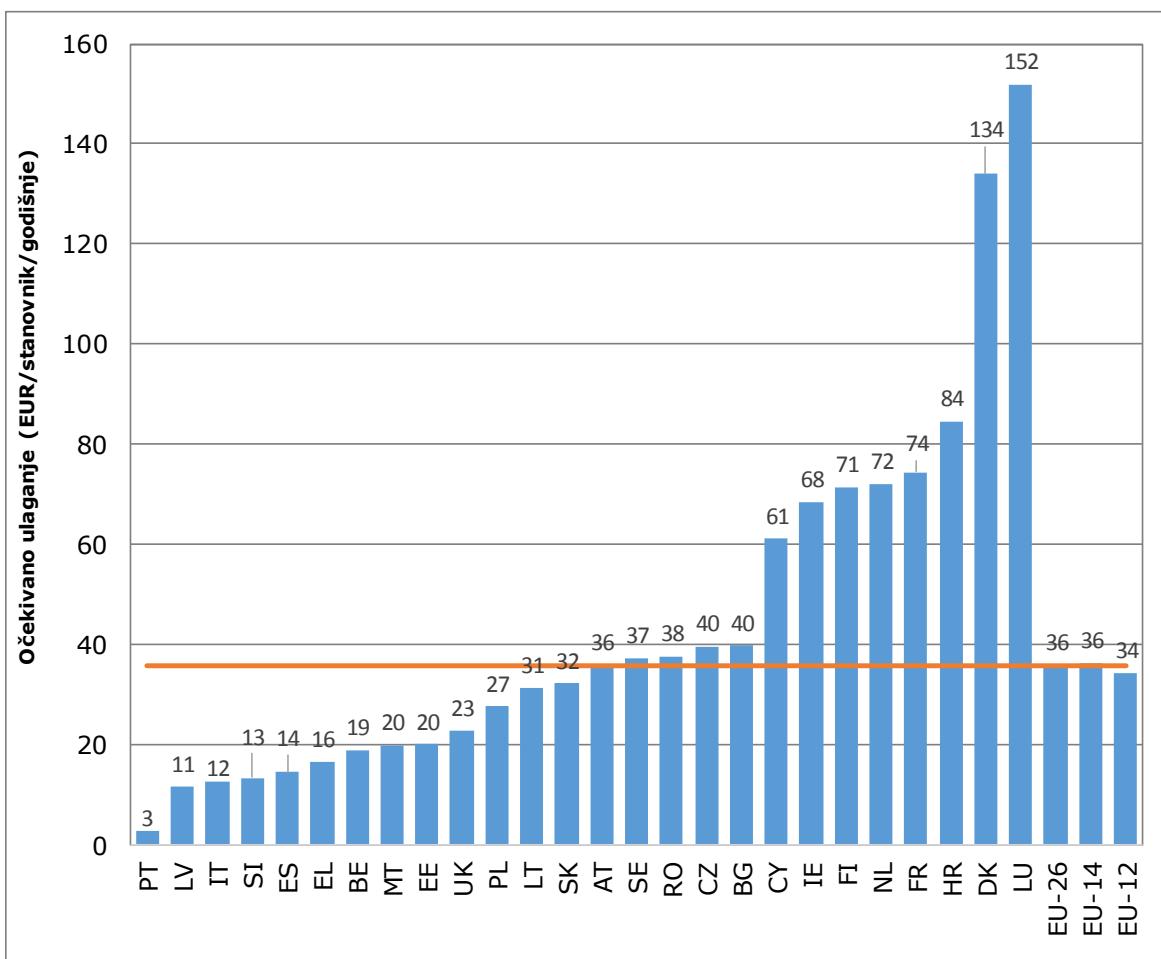
Ukupno ulaganje treba osigurati usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, a prema procjenama nacionalnih tijela¹⁸ i njihovim nacionalnim planovima ono iznosi gotovo **229 milijardi EUR**. To uključuje radove na uređajima za pročišćavanje (predviđeno više od 166 milijardi EUR) i sabirnim sustavima (predviđeno gotovo 63 milijarde EUR). Radi usporedbe, OECD procjenjuje da će zemlje EU-a trebati potrošiti dodatne 253 milijarde EUR u razdoblju od 2020. do 2030. za postizanje i održavanje potpune usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda¹⁹.

„Potrebe za ulaganjima“ prema definiciji obuhvaćaju isključivo neusklađene aglomeracije i ne uzimaju u obzir operativne troškove, kao ni troškove održavanja infrastrukture u dobrom stanju da bi se zadržala usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Broj godina obuhvaćenih ovim predviđanjem razlikuje se od zemlje do zemlje.

Za razliku od prethodno opisanih „potreba za ulaganjima“, „očekivani troškovi ulaganja“ prema definiciji su procjene budućih ulaganja i uključuju očekivane troškove održavanja infrastrukture u dobrom stanju kako bi ostala usklađena. Broj godina obuhvaćenih ovim predviđanjem razlikuje se od zemlje do zemlje. Slika 7. prikazuje da samo dvije zemlje predviđaju ulaganje od više od 100 EUR godišnje po stanovniku. Većina zemalja navodi da očekuju ulaganje manje od 40 EUR godišnje po stanovniku. Sliku 7. treba tumačiti s oprezom jer neke države članice nisu uvrstile sve troškove ulaganja i održavanja u izvješća propisana člankom 17. Nadalje, razdoblje na koje se predviđanja odnose razlikuje se od zemlje do zemlje. Belgija je podnijela izvješće za razdoblje 2009.–2017., a Češka za razdoblje 2016.–2017. Veličina zemlje također može utjecati na podatke navedene na slici 7.: ulaganja Luksemburga doimaju se najvećima, no to se može pripisati jednom velikom planiranom ulaganju u maloj zemlji.

¹⁸ Svih 27 država članica i Ujedinjena Kraljevina, koja je u razdoblju izvještavanja bila država članica.

¹⁹ OECD, *Estimating investment needs and financing capacities for water-related investment in EU member countries* (Procjena investicijskih potreba i finansijskih kapaciteta za ulaganja vezana uz vode u državama članicama EU-a): https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm

Slika 9. Programi provedbe država članica – očekivani godišnji troškovi ulaganja za postavljanje i obnovu sabirnih sustava i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (EUR po stanovniku godišnje)

Napomena: Njemačka i Mađarska nisu dostavile podatke o očekivanim ulaganjima.
Narančasta crta koja prolazi preko grafikona prosječni je godišnji očekivani trošak ulaganja u EU-u.

5 PROMICANJE USKLAĐENOSTI

5.1 Financiranje ulaganja

Komisija je uspostavila nekoliko inicijativa za potporu nastojanjima da se postigne potpuna usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. One uključuju inicijative za poboljšanje planiranja ulaganja (npr. ispitivanje OECD-a koje sadržava usporedive podatke o strategijama financiranja i potrebama za ulaganjima) i financiranja kohezijske politike EU-a (predložena kohezijska politika za razdoblje 2021.–2027. usko je povezana s nacionalnim planiranjem ulaganja za održivo upravljanje vodama).

5.1.1 Strategije financiranja

OECD je izdao preporuke za rješavanje problema financiranja u državama članicama s ograničenim kapacitetom financiranja i velikim potrebama za ulaganjima. Preporuke

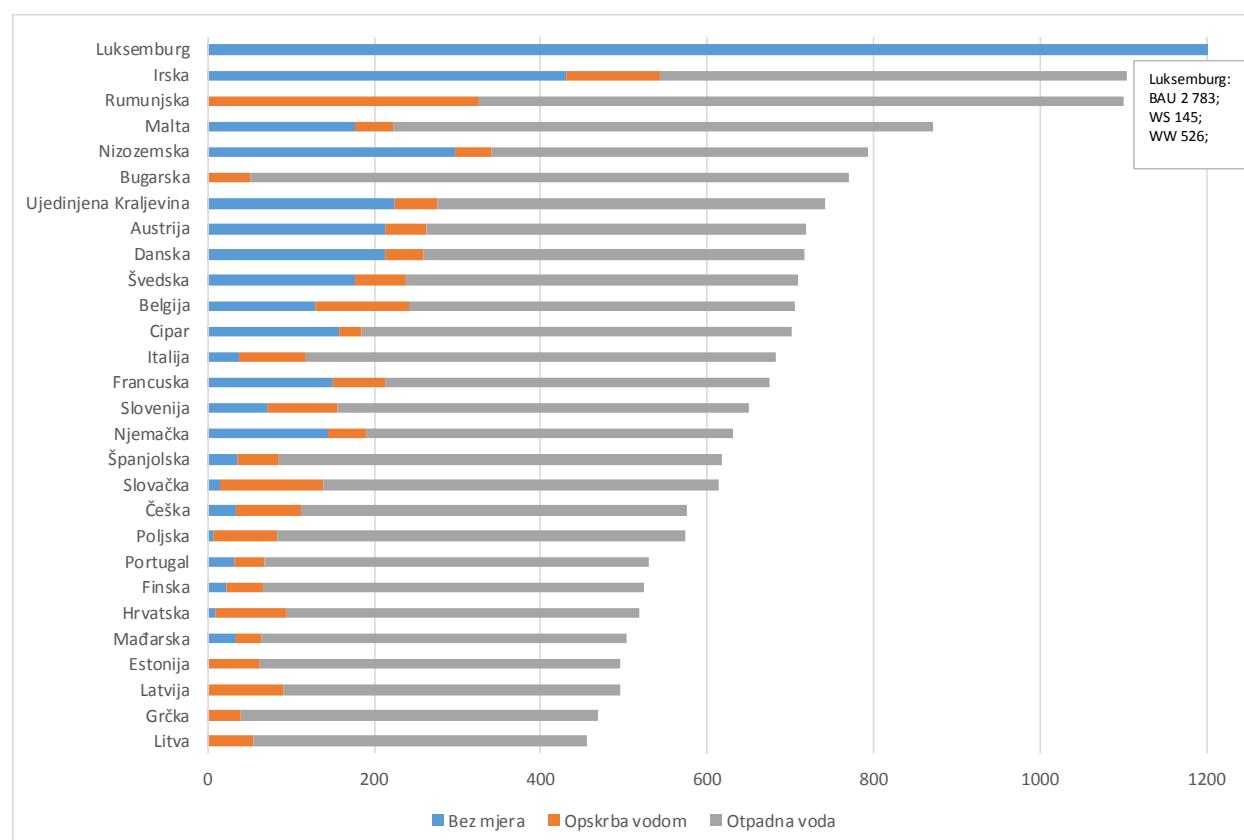
uključuju bolju upotrebu postojećih resursa i financijskih sredstava, smanjenje potreba za ulaganjima i iskorištavanje dodatnih izvora finansiranja²⁰.

OECD je izradio projekciju ukupnog iznosa ulaganja potrebnog za postizanje usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Usporedni pregled u nastavku prikazuje kumulativne dodatne izdatke do 2030. za vodoopskrbu i sanitарне usluge po stanovniku, koji obuhvaća tri scenarija:

- scenarij „bez mjera“ (vođen urbanizacijom),
- usklađenost s Direktivom o vodi za piće i Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, i
- učinkovitost (smanjenje istjecanja u vodoopskrbni sustav).

Kumulativni dodatni iznos ulaganja potrebnog za postizanje potpune usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda za 27 država članica i Ujedinjenu Kraljevinu doseže 253 milijarde EUR za razdoblje od 2020. do 2030.

Scenarij „bez mjera“ (BAU) + usklađenost + učinkovitost (u EUR)

Izvor: analiza OECD-a na temelju podataka Europske komisije i Eurostata.

Objašnjenje scenarija:

- scenarij „bez mjera“ (engl. business as usual, BAU) uključuje iznos koji bi trebalo potrošiti do 2030. s rastom broja stanovnika,

²⁰ Poglavlje 5. istraživanja OECD-a, *Estimating investment needs and financing capacities for water-related investment in EU member countries* (Procjena investicijskih potreba i financijskih kapaciteta za ulaganja vezana uz vode u zemljama članicama EU-a): https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/economics/OECD_study_en.htm

- scenarij vodoopskrbe (engl. water supply, WS) uključuje iznos koji bi trebalo potrošiti do 2030. za ispunjavanje zahtjeva preinačene Direktive o vodi za piće,
- scenarij otpadnih voda (engl. waste water, WW) uključuje iznos koji bi trebalo potrošiti do 2030. za ispunjavanje zahtjeva Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

Slika 10. Dodatni izdaci do 2030. po glavi stanovnika za sustave za otpadne vode i vodu za piće (EUR/stanovnik). Izvor: OECD (2020.)

Prema slici 9. vidljivo je da ulaganje u infrastrukturu za otpadne vode da bi se postigla usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda čini najveći udio u ukupnim dodatnim izdacima. Dodatni izdaci po stanovniku kreću se u rasponu od 500 EUR do 1 000 EUR za vodoopskrbu i sanitарне usluge.

Ukratko, ustanovljeno je da je **tekuća potrošnja u mnogim državama članicama nedovoljna da bi se postigla i dugoročno zadržala usklađenost.**

5.1.2 Financijska sredstva EU-a

Europski fondovi, posebice Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond, imaju ulogu u razvoju infrastrukture za otpadne vode ako države članice nemaju dovoljno sredstava za ulaganje u vlastiti sektor otpadnih voda. Za razdoblje 2014.–2020. države članice dodijelile su 15,4 milijardi EUR sredstava iz fondova kohezijske politike za upravljanje vodama. Najveći udio planiranog proračuna (oko 10,8 milijardi EUR) odnosi se na pročišćavanje otpadnih voda, uključujući izgradnju ili nadogradnju uređaja i kanalizacijskih mreža, s tim da će se dio financiranja primjeniti na upravljanje muljem²¹. Očekuje se da će države članice u razdoblju 2014.–2020. priključiti 17,7 milijuna ljudi na nova ili nadograđena postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda²². Ova potpora temelji se na dodatnom nacionalnom i privatnom financirajući nadopunjena je drugim izvorima financiranja EU-a, kao što su programi LIFE i Obzor 2020. Uz ukupan doprinos od preko 300 milijuna EUR u razdoblju 2014.–2018., iz programâ Obzor 2020. i LIFE sufinancirano je više od 70 istraživačkih i inovacijskih projekata povezanih s otpadnim vodama.²³

Za fondove kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027. Komisija je predložila nacionalne planove ulaganja kao preduvjet financiranja kako bi se osiguralo da se resursi upotrebljavaju na najučinkovitiji način.

5.2 Pravna provedba

Većina neusklađenih aglomeracija utvrđenih u izvješćima o provedbi obuhvaćena je predmetima povrede. Komisija se sustavno bavi predmetima u kojima se Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda loše ili pogrešno primjenjivala. Za zemlje koje su se EU-u pridružile 2004. ili kasnije predmeti su pokrenuti u razdoblju 2016.–2018. i u tijeku su, neke su države članice (Latvija i Litva) blizu usklađenosti, dok je jedan predmet (Cipar) pred

²¹ Europski strukturni i investicijski fondovi: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/EU-Level/ESIF-Categorisation-Intervention-Fields-with-filte/8m22-gy44> i https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/what/key-achievements/

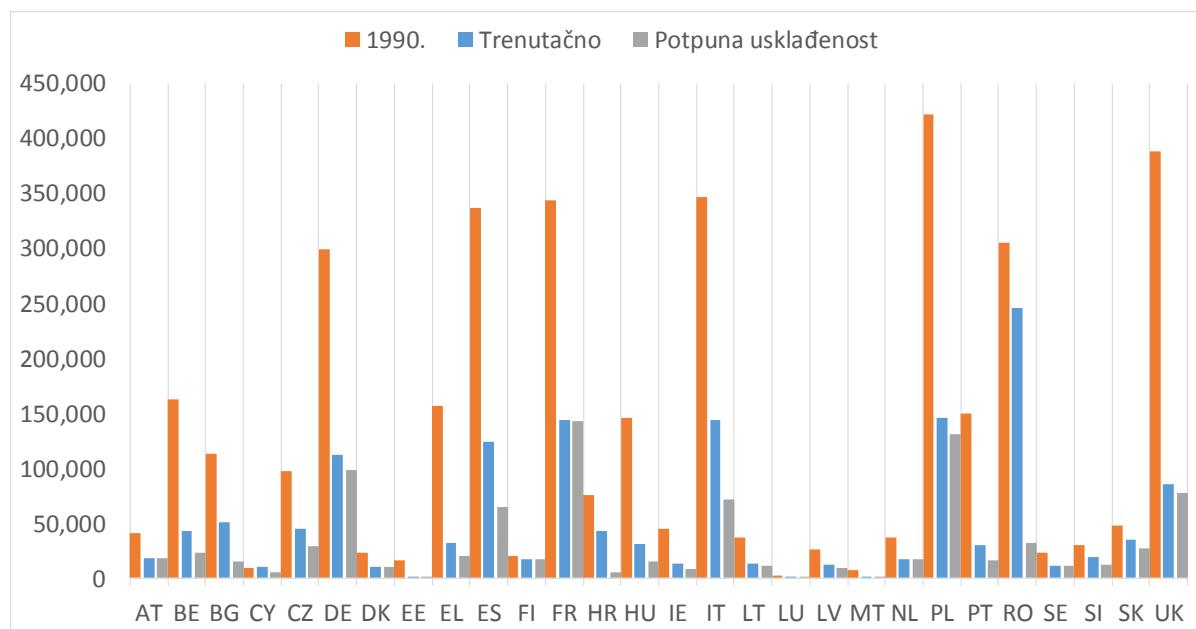
²² Europski strukturni i investicijski fondovi, zajednički pokazatelji, 2014.–2020.: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/4ij4-23vs>.

²³ Interni podaci EASME-a dostavljeni 2019. za ENV.C.2.

Europskim sudom. Pokrenut će se i predmeti u vezi s rokovima koji su istekli 2014. i 2015. Istodobno su stariji predmeti na Europskom sudu radi druge presude. Sud je donio šest presuda, od kojih je u trima izrečena novčana kazna za države članice²⁴ u iznosima do 25 milijuna EUR (jednokratno) i oko 30 milijuna EUR kao novčana kazna svakih šest mjeseci.

6 UTJECAJ NA VODNI OKOLIŠ

Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda ima ključnu ulogu u održavanju cjelokupne otpornosti vodnih ekosustava i štiti njihovu biološku raznolikost, što je od iznimne važnosti za postizanje ciljeva Okvirne direktive o vodama. U proteklih 30 godina napredak u provedbi Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda znatno je pridonio poboljšanju kvalitete rijeka, jezera i mora. Na primjer, na slici u nastavku modelirano je smanjenje opterećenja na vodna tijela koje se može pripisati provedbi Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda²⁵.

Slika 11. Smanjenje opterećenja BPK-a (u tonama godišnje) u pročišćenoj otpadnoj vodi.

7 ZAKLJUČCI

Ovim izvješćem Komisija zaključuje da se unaprijedilo prikupljanje i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda u EU-u. Prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda u skladu s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda ključan je korak na putu prema ostvarenju ciljeva Okvirne direktive o vodama.

Međutim, još uvijek nije postignuta potpuna usklađenost s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Provedba ove Direktive zahtijeva neprekidan trud država članica

²⁴ C-205/17 (25.7.2018.) Komisija protiv Španjolske, C-251/17 (31.5.2018.) Komisija protiv Italije, C-328/16 (22.2.2018.) Komisija protiv Grčke.

²⁵ Evaluacija Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SWD(2019) 701): <https://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/pdf/UWWTD%20Evaluation%20SWD%20448-701%20web.pdf>

uz poboljšano planiranje ulaganja, uključujući planove za obnovu infrastrukture za otpadne vode u budućnosti. Komisija je uspostavila nekoliko inicijativa za pomoć državama članicama u postizanju usklađenosti.

Financiranje i planiranje ostaju glavni izazovi s kojima se suočava sektor vodnih usluga. Utvrđeno je da su trenutačna ulaganja u mnogim državama članicama nedovoljna da bi se postigla i održala dugoročna usklađenost.

Komisija je ocijenila Direktivu o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda²⁶ i sad je započela procjenu učinka da bi procijenila mogućnosti politike kako bi Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda bila prilagođena budućim potrebama.

²⁶ Uključujući europski plan oporavka: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_hr